

Список літератури:

1. Наливайко Д. Актуальні проблеми структури й стратегії літературної імагології // Наливайко Д. Літературна компаративістика. Вип. ІУ. Імагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегії та парадигми. Частина І. / К.: Видавничий дім «Стилос», 2011. – С. 4-60.
2. Хорев В. Имагологический аспект изучения культурных связей // В. Хорев / Літературна компаративістика: Вип. IV: Імагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегії та парадигми: Частина І. – С. 61-70.
3. Коник С.В. Россия в представлении западноевропейцев // С. Коник / Россия и Европа: История, традиции и современность. Том I / Сост. А.А.Музафаров. – М.: Вече, 2014. – (320 с.) – С. 163-208.
4. Наливайко Д.С. Очима Заходу. Рецепція України в Західній Європі XI-XVIII ст. // Д. Наливайко / К.: Основи, 1998. – 578 с.
5. Снайдер Т. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь. 1569-1999. / пер. з англ. – К., Дух і літера, 2012. – 464 с.
6. Коник С.В. Россия в представлении западноевропейцев.
7. Славинський М. Першими розпочинали битви. / М. Славинський / Віче, Жовтень / 2013, № 19 (352). – С. 17-19.
8. Кравченко О. Шевченкіана англійською мовою / Осип Кравченко // Сучасність. – 1964. – № 8. – С. 70-84.
9. Grabowicz G.G. The poet as mythmaker. A study of symbolic meaning in Taras Sevcenko: Monogr. ser. – Cambridge, Mas., 1982.

Тёпенко Ю.А.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

СТЕРЕОТИП “COSSAK” КАК ЭЛЕМЕНТ ИНТЕРПРЕТАТИВНОЙ МОДЕЛИ**Аннотация**

В статье рассмотрена реалья «казак» как составная часть одного из стереотипов в восприятии Украины и украинцев в англоязычном мире и как элемент рецептивно-интерпретативной модели. Обращено внимание на общие и различные черты в понимании Украины как «земли казаков» украинцами и англичанами.

Ключевые слова: стереотип, казак, рецепция, интерпретативная модель, Т. Шевченко.

Topenko Yu.A.

Kyiv National University of Technologies and Design

THE STEREOTYPE “COSSAK” AS AN ELEMENT OF AN INTERPRETATIVE MODEL**Summary**

In the article, the culture-specific concept “Cossack” is considered as a component of one of the stereotypes in the perception of Ukraine and the Ukrainians in the English-speaking world and as an element of receptive-interpretative model. The focus is placed on common and distinctive features in the understanding of Ukraine as “the land of the Cossacks” by the Ukrainians and the British.

Keywords: stereotype, Cossack, reception, interpretative model, T. Shevchenko.

УДК 811.111'272'42

**ДІСЛОВА-ВЕРБАЛІЗАТОРИ КОНЦЕПТУ LANGUAGE/МОВА
У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ****Ярич М.В.**

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

У статті розглянуто дієслова-вербалізатори концепту LANGUAGE/МОВА у публіцистичному дискурсі. Визначено поняття концепту як одиниці когнітивної лінгвістики. Встановлено мовні одиниці, які репрезентують концепт у мові. Проаналізовано супровідні до лексеми імені-концепту дієслова як спосіб текстової репрезентації образності і змісту концепту LANGUAGE/МОВА на основі його актуалізації у статтях із британських журналів. Здійснено класифікацію дієслів-вербалізаторів даного концепту за тематичними сферами вираження концепту.

Ключові слова: концепт, когнітивна лінгвістика, дієслова-вербалізатори, лексема-ім'я концепту, мовна одиниця, мовна реалізація.

Постановка проблеми. Глобальним завданням сучасного мовознавства є пояснення ментальних та психологічних процесів людської свідомості за допомогою мовних засобів. Сукупність понять та значень, які притаманні мові та за допо-

могою яких носії цієї мови сприймають та інтерпретують світ, утворюють мовну картину світу, важливим фрагментом якої є його вербалізовані концепти. Саме цими одиницями, «провідниками різноманітної інформації» і оперує когнітивна лінгвістика [3, с. 22].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концепт з позицій різних підходів розглядали та досліджували такі науковці як В. І. Карасик, Є. С. Кубрякова, Н. Д. Арутюнова, Ю. С. Степанов, В. С. Яковлева, О. О. Селіванова, С. Г. Воркачов, Н. Г. Єсипенко, А. П. Мартинюк. Ціла низка монографій, статей і словників стала результатом значного інтересу науковців до цієї мовної універсальності, осмислення її природи, структурно-змістової організації як мовно-ментальної, когнітивної та лінгвокультурної одиниці, вербальних та невербальних форм її вираження, специфічних властивостей, статусних характеристик, типологічних різновидів та архітекtonіки в різних картинах світу.

Виділення невирішених раніше загальної проблеми. Актуальність дослідження полягає у доцільності та недостатньому вивченні актуалізації концепту LANGUAGE/MOBA в публіцистичному дискурсі, а саме, у аналізі і класифікації супровідних лексем за частиномовним параметром (дієслів) як способів текстової репрезентації даного концепту.

Мета статті. Метою даної статті є виявити і проаналізувати дієслова-вербалізатори концепту LANGUAGE/MOBA в публіцистичному дискурсі, по-класифікувавши їх за тематичними сферами вираження концепту. Об'єктом дослідження виступають супровідні слова (дієслова) до лексеми-імені даного концепту. Матеріалом дослідження слугували статті із британських англословних газет.

Виклад основного матеріалу. Когнітивна лінгвістика належить до одного із актуальних напрямів лінгвістики. Вона досліджує засвоєні від лінгвістики, філософії, психології класичні проблеми вивчення відношення між мовою і мисленням і розглядає це питання через категорії знання, його мовні різновиди, мовні способи представлення знань, мовні процедури оперування знаннями, ментальними структурами та процесами у свідомості.

Одним із найпопулярніших і домінуючих термінів когнітивної лінгвістики останніх років становить концепт. Як зазначає Г. Г. Слишкін, характерна для ХХ століття тенденція щодо взаємопроникнення різних галузей знання спричинила появу одиниці, яка зводить до купи результати різних пізнавальних процесів та ментальних операцій, які опредмечені у мові та які експлуатуються в процесі комунікації. Такою одиницею став концепт, під час вивчення якого відбулося узагальнення низки аспектів діяльності, які раніше досліджувалися ізольовано [5, с. 29].

Концепт може бути представленим у мові готовими лексемами та фразеологізмами, вільними словосполученнями, структурними та позиційними схемами речень (синтаксичні концепти), текстами та сукупностями текстів [4]. Але найчастіше представництво концепту у мові приписується слову. Саме слово одержує статус імені концепту – мовного знаку, що найбільш повно та адекватно відбиває його зміст. Однак, зрозуміло, що слово не може передати усі ознаки концепту, воно передає лише кілька ознак, що мають безпосереднє значення для конкретного повідомлення. Увесь концепт можна передати «сукупністю мовних засобів, кожний з яких розкриває лише його частину» [1].

План вираження концепту репрезентований цілим рядом мовних реалізацій, що утворюють відповідну лексико-семантичну парадигму, а план змісту залучає спільні для усіх його мовних реалізацій семантичні ознаки, що «скріплюють» лексико-семантичну парадигму та утворюють його понятійну основу [6, с. 150].

Кожна конкретна одиниця мови репрезентує відповідну їй ментальну одиницю. Всі значущі мовні одиниці (мають план вираження і план змісту) репрезентують відповідні їм явища позамовної дійсності (денотати чи референти): слово репрезентує предмети зовнішнього світу і концепти свідомості; морфема репрезентує свої семи, тобто елементи концептів свідомості; речення репрезентує ситуацію, в якій власне концепт повністю розкривається [2].

Мовні одиниці перебувають у взаємній ієрархічній підпорядкованості. Вищими в ієрархії є дієслова й іменники. Серед дієслів У. Чейф виокремлює вибіркові одиниці (selectional), що охоплюють звуочені області поняттєвого простору, такі як стан, процес і дія [2].

Дієслова, що асоціюються з іменем концепту LANGUAGE/MOBA не викликають прямих образних ситуацій, проте логічну суть дії, пов'язаної з концептом LANGUAGE можна простежити, поділивши їх на тематичні сфери вираження даного концепту:

1. **Спілкування:** *tell, speak, talk, say, ask, argue, discuss, communicate:*

*The fact that sparks flew between the couple is not unusual because of their age- she's 97 and he's 85- but because of their circumstances: they don't **speak the same language** (The Daily Mail);*

*Our **language**, like most all **languages**, makes it relatively easy **to talk** about "differences between groups" in ways that make us think that the members of the groups differ in the same way, even when the groups overlap (Plain English);*

*Now, a hearing person could come to that kiosk and ask questions of the deaf person and wouldn't have to understand or use **sign language**...the system could help them **communicate** (The Daily Telegraph).*

2. **Стосунки:** *marry, offer, warn, lie, lead, join, let, treat, thank, protect, meet, call:*

*A **language** is the crucial asset of any society - it's what binds us, animates us, permits us to accomplish things. It is part of our common space, and perhaps it should be **protected** as such (Plain English);*

*But by **treating language** "as distinct from other aspects of daily life, don't we promote the idea that it is a specialized activity to be pursued by those with the leisure and the inclination to do so? (The Daily Mail);*

*For J700 a day he will visit offices and the shop floor **offering** tips on how to avoid bad **language** in the workplace (The Daily Mail).*

3. **Модальність:** *can, may, must, have to, would, should:*

*Particularly important are his careful efforts to review and explain all the ways in which **human language can** be simpler than we normally think, from the "home sign" systems that emerge in households of Deaf children with hearing parents, to the pidgins and creoles of suddenly formed communities such as the plantation slave populations of the New World (TLS);*

*WHOEVER coined the awful but effective phrase 'body **language**' **may** well have been inspired by watching Colin Montgomerie enduring an agonising day in a major golf championship (The Daily Mail);*

*He is a free player on the field, which has great influence on the game, with amazing quality, but sometimes his **body language** is not what it **should** be for a player of his class. ' (The Daily Telegraph).*

4. **Фізична діяльність:** *play, put, open, tear, look, make, do, keep, perform, produce, publish, work, use:*

*One of these reasons is that grammar, or more specifically syntax, has for more than half a century held centre-stage in the science of **language** and in attempts to define what **makes language special** (Plain English);*

Liberman suggests that **the language used** in *The Economist* seems to suggest that one group of girls performed well and the other group performed badly (The Daily Mail);

Every primary school child on the Canary Island of La Gomera is required to learn a whistling language called Silbo in a bid to **keep** the archaic **language** alive (The Daily Mail).

5. **Розумова діяльність**: try, read, think, suggest, seem, write, understand, believe, acknowledge, consider, forget, know, comprehend:

But if you **think** it's difficult to **understand** the garbled **language** of soccer, spare a thought for all those players who can't even make any pretence to speak English (The Daily Mail);

We value the role of the Plain English Campaign in helping us communicate sometimes complex medical terminology in a **language** that is easy for people to **understand** (Plain English);

Gesture is a flexible way of communicating, one that can work with **language** to communicate or, if necessary, can itself **become language** (The Daily Telegraph).

6. **Володіння**: possess, belong, have:

According to the map, Arabic is the **official language** of 21 countries, including Syria, Yemen and Oman. It **belongs** to the Semitic branch of the Afro-Asiatic family, and in **this language** and script the word science is translated into... (The Daily Mail);

It's clear that the earliest humans did not **possess language** as we know it (TLS);

The number of pupils who **have** English as their second **language** is reported to have risen by a fifth to almost 1.1million in the past five years (Plain English).

7. **Збагачення, придбання**: bring, take, send, collect, carry, catch, contribute, get, gain, give, receive:

After all, the path children **take** in acquiring their first **language** is a proven solution to the puzzle of how to go from having no **language** at all to having a complete linguistic system of great size and complexity, all in a few years (The Daily Mail);

Lord Dearing demanded **language** lessons for all primary school children and urged ministers to prepare to reverse their policy and **bring** back **languages** for all 14-year-olds if necessary (The Daily Mail);

To paraphrase what seem to be common ideas about these **languages**: "Latin the dead **language** which **gives** you access to Classical Culture" (The Daily Telegraph).

8. **Пух**: come, move, remove, return, run, go, travel, visit, arrive, enter:

Mr Tansley uses the scenario of a deaf person **visiting** a physician who doesn't know sign **language** (The Daily Mail);

Dr Keysar wrote: 'A **foreign language** provides a distancing mechanism that **moves** people from the immediate intuitive system to a more deliberate mode of thinking.' (The Daily Mail);

She also says that if possible young people should be encouraged to **travel** abroad, requiring them to speak in another **language**, as a way to "bring the study of **languages** to life" (The Daily Telegraph);

9. **Дієслова емоційного стану**: hope, want, like, love, wonder:

'Some of the words and phrases that can cause offence have, whether we **like** it or not, become part of everyday **language** and it would be unrealistic for broadcasters to suggest they are not widely used in a range of contexts (The Daily Telegraph);

England midfielder Owen Hargreaves, who plays in Germany for Bayern Munich, **hopes** the **language** barrier was to blame in last night's alleged racism row at the England Under-21 match (The Daily Mail);

He **loves the language** but, as a writer, it does not belong to him (Plain English).

10. **Перебування/існування**: be, stay, stand, sit, live, exist:

If **language were** just a way of scratching each other, they reason, why would it need to be so fancy, with all its declensions and conjugations, morphology and syntax, inverse systems and evidentials? (The Daily Mail);

Don't **stay** here without making any effort to learn the **language** (The Daily Telegraph);

'Gemma is crazy about Eduardo. They fell for each other pretty much on day one and **language** didn't **stand** in the way of their feelings (TLS).

11. **Пошук**: find, search, seek:

Lord Dearing said he would "start from scratch", adding: "I believe the answers to the questions we have about the recent decline in modern **languages** are out there in the education community and it is my job to **find** them." (The Daily Mail);

If his revelation is surprising, perhaps it is because employers give the wrong message by putting **language** skills low on their list of criteria when **searching** for employees (The Daily Telegraph);

The committee's report said that 'as a matter of extreme urgency', ministers should **seek** to get the directive changed 'to enable the GMC to test the clinical competence of doctors and undertake systematic testing of **language** skills so that everything possible is done to lessen, as soon as possible, the risks of employing another unsuitably trained or inexperienced doctor in out-of-hours services' (The Daily Mail).

12. **Зміна стану**: stop, start, become, begin, change, continue, cease:

During the 20th Century, French has almost **become** the **exclusive language** of France with around 85% of the French population speaking French natively (TLS);

That since society is changing, it is only logical that the **English language** will **change** as well (Plain English);

Primary school pupils will **begin** learning **foreign languages** from the age of seven under separate proposals from Miss Morris due to be in place by 2010 (The Daily Mail).

13. **Розвиток, виникнення/створення**: emerge, construct, build, combine, create, design, discover, develop, evolve, establish, invent:

The authors find "significantly more lexical change along paths in which more new **languages** have **emerged**," which they take to be evidence of punctuated evolution (The Daily Telegraph);

After an initial version was released on Monday, conservative bishops vowed to change **the language**, saying it had **created** confusion among the faithful and threatened to undermine the traditional family (The Daily Mail);

The biologist Robin Dunbar made headlines in the 1990s with his proposal **that language evolved** so that we could gossip (TLS).

14. **Навчання**: educate, examine, explain, learn, practise, repeat, study, review, revise, teach, test, translate:

If they wish to **teach an additional language**, they will be allowed complete freedom of choice, raising the prospect of pupils learning **to speak languages** as diverse as Russian, Portuguese and Arabic (The Daily Telegraph);

Ideally, schools should excite pupils with more foreign trips, better lessons and a greater focus on younger children so they choose **to study languages** as they grow up, he said (The Daily Mail);

The committee's report said that 'as a matter of extreme urgency', ministers should seek to get the directive changed 'to enable the GMC to test the clinical competence of doctors and undertake systematic testing of language skills so that everything possible is done to lessen, as soon as possible, the risks of employing another unsuitably trained or inexperienced doctor in out-of-hours services' (The Daily Mail).

Висновки з даного дослідження і перспективи.
Проаналізувавши і підрахувавши найчастіше вживані супровідні дієслова, які асоціюються з іменем

концепту LANGUAGE/МОВА на основі статей із британських газет, ми виявили, що їх тематична класифікація включає 14 великих груп, які є асоціативним фоном вираження концепту: спілкування, стосунки, модальність, фізична діяльність, розумова діяльність, володіння, збагачення, рух, дієслова емоційного стану, перебування/існування, пошук, зміна стану, навчання, розвиток/виникнення.

Перспективами подальшого дослідження є визначення ціннісного складника концепту LANGUAGE/МОВА.

Список літератури:

1. Воркачев С. Г. Счастье как лингвокультурный концепт / С. Г. Воркачев. – Москва: Гнозис, 2004. – 236 с.
2. Єсипенко Н. Г. Вербальний профіль і концептуальна структура англосаксонських культурних концептів: когнітивно-квантитативний підхід: монографія / Н. Г. Єсипенко. – Чернівці: Золоті литаври, 2012. – 320 с.
3. Манакин В. Н. Сопоставительная лексикология / В. Н. Манакин. – К.: Знання, 2004. – 326 с.
4. Попова З. Д. Очерки по когнитивной лингвистике / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Воронеж: Истоки, 2003. – 191 с.
5. Слышкин Г. Г. Лингвокультурный концепт как системное образование / Г. Г. Слышкин // Вестник ВГУ. Серия «Лингвистика и межкультурная коммуникация». – Воронеж, 2004. – № 1. – С. 29-34.
6. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / В. Н. Телия. – М.: Языки русской культуры, 1996. – 288 с.
7. Plain English Campaign [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.plainenglish.co.uk/>.
8. TLS (The Times Literary Supplement) [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.the-tls.co.uk/tls/>.
9. The Daily Mail [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.dailymail.co.uk/>.
10. The Daily Telegraph [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.telegraph.co.uk/>.

Ярич М.В.

Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича

ГЛАГОЛЫ-ВЕРБАЛИЗАТОРЫ КОНЦЕПТА LANGUAGE / ЯЗЫК В ПУБЛИЦИСТИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ

Аннотация

В статье рассмотрены глаголы-вербализаторы концепта LANGUAGE / ЯЗЫК в публицистическом дискурсе. Определено понятие концепта как единицы когнитивной лингвистики. Установлено языковые единицы, которые представляют концепт в языке. Проанализированы сопутствующие к лексеме имени-концепта глаголы как способ текстовой репрезентации образности и содержания концепта LANGUAGE / ЯЗЫК на основе актуализации концепта в статьях из британских журналов. Осуществлена классификация глаголов-вербализаторов данного концепта по тематическим сферам выражения концепта.

Ключевые слова: концепт, когнитивная лингвистика, глаголы-вербализаторы, лексема-имя концепта, языковая единица, языковая реализация.

Yarych M.V.

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

VERBS, VERBALIZING THE CONCEPT LANGUAGE IN THE PUBLICISTIC DISCOURSE

Summary

The article deals with the verbs, verbalizing the concept LANGUAGE in the publicistic discourse. The notion of the concept as a unit of cognitive linguistics is defined. Linguistic units which represent the concept in the language are determined. Adjoining to the concept's nominative lexeme verbs as a method of textual representation of imagery and content of the concept LANGUAGE on the basis of its embodiment in the articles of British newspapers are analyzed. The classification of verbs, verbalizing this concept, based on the thematic areas of expressing the concept LANGUAGE, is carried out.

Keywords: concept, cognitive linguistics, verbs, verbalizing the concept, concept's nominative lexeme, language unit, linguistic realization.